

Niels Thomsen: "Hvad er kommunikationspolitik?" I: Pressens Årbog 1975 s. 9-44.

Artiklen diskuterer kommunikationspolitikbegrebet og belyser dilemmaet mellem et liberalt presse-ideal og pressekoncentrationen og den heraf følgende statslige indgriben i pressens forhold. I artiklen afvises indgreb. I stedet præciseres det at mediernes demokratiske opgaver må være at fungere som ordstyrere i og at forenkle den offentlige debat.

Jan Tonnemacher: Prognosen für Massenmedien als Grundlage der Kommunikationspolitik in der BRD. Diss. Berlin 1975.

Forfatteren udarbejder de teoretiske elementer i en prognostisering af massemediernes udvikling i BRD og udstikker herudfra retningslinjerne for en fremtidig kommunikationspolitik.

John Whale: The Politics of the Media. London 1977. Revised Ed. 1980.

Bogen gennemgår for det første engelsk mediehistorie 1945-1979. Dernæst analyseres magtforholdene omkring medierne: Ejerforhold, reklamekapital, fagforeninger, stat og lovgivning. Endelig formuleres nogle retningslinjer og udviklingsmuligheder for fremtiden. Bogen er letlæst og lidt overfladisk. Den stiller sig på et borgerligt statskritisk standpunkt og mener at mediernes funktion bedst sikres med en spredning af (privat og statslig) ejendomsret til og indflydelse på/kontrol over medierne.

Jan Wieten: "Media Pluralism: The Policy of the Dutch Government". In: Media, Culture and Society 1979, 1, s. 171-180.

I artiklen sammenholdes den hollandske regerings kommunikationspolitik, hvis ideal er medie-pluralisme, med de faktiske medieforhold i landet.

TELETEKNOLOGI - BIBLIOGRAFISKE NOTER

ved Jørgen Poulsen

Det mest markante ved de omfattende ændringer der er i gang og under planlægning inden for næsten alle områder af masse- og fjernkommunikation er, at de forskellige medier og systemer teknisk set i stigende grad vil fungere sammen og give nye anvendelsesmuligheder. Det er en udvikling som er muliggjort af en række tekniske opfindelser (halvledere, optiske kabler mv.) og som gør det nødvendigt at forstå selve teknologiens indretning for at kunne planlægge dens anvendelsesområder og vurdere dens mulige samfundsmæssige effekter. Området kaldes på fransk "telematique" og på engelsk "informatics". Den franske betegnelse - en sammensmeltning af tele (-kommunikation) og (data-) matik - synes mest oplysende og er så småt på vej ind i dansk.

Nogen har karakteriseret den samfundstype, som vi er på vej henimod, som informationssamfundet. Hvis man ser denne samfundstype som en modsætning til fx. industrisamfundet, bliver begrebet informationssamfund lidt absurd, for vi kan ikke spise informationer. Der skal selvfølgelig stadigvæk produceres industrivarer og levnedsmidler.

En mere rimelig fortolkning af begrebet er at bruge det til at karakterisere den systematisering af informationsbehandlingen og informationsspredningen, der er ved at slå igennem. Indtil i dag har kontor- og ledelsesfunktioner fungeret på et præ-industrielt niveau, med en håndværksmæssig behandling af informationer. Den nye teknologi muliggør at flere processer i informationsbehandlingen løses på én gang, fx. når en billetbestiller via edb samtidigt kan registrere bestilling, foretage reservation, bekræfte den, udskrive billet og faktura og endelig fastholde alle disse oplysninger til firmaets interne statistik. Næste rationaliserings-trin bliver, at kunden selv via sin egen terminal træder i direkte forbindelse med den billetudstedende datamat, skaffer sig et kodenummer og aftaler med datamaten, på hvilken konto beløbet skal debiteres.

Et andet eksempel: Den manuelle proces med at renskrive et brev, rette det

kopiere, journalisere, lægge det i kuvert, frankere, sende, åbne, modtagejournalisere og endelig distribuere det i et andet kontor, bliver i disse år gjort til én sammenhængende proces via en tekstbehandlingsmaskine koblet til telenettet og en terminal og et edb-lager hos modtageren. Der bortfalder hermed en række manuelle processer og til dels også nogle informationssorteringsprocesser i afsender- og modtagerleddet, og resultatet er i alt så arbejdskraftbesparende, at det kan sammenlignes med den industrielle revolution inden for vareproduktionen.

Generelt i denne forandringsproces står udviklingen af transmissionsteknologien, ændringerne i transmissionssystemet og dets sammenkobling med tekstbehandlingsmaskiner, elektroniske hukommelser og forskellige bearbejdnings- og sorteringsanlæg.

Det er stadigvæk uklart hvilke hovedtyper af teknologi, der vil være dominerende om fx. 15-20 år. Den indre dynamik i disse forandringer er et samspil mellem teknologisk udvikling, økonomisk udvikling og samfundsmæssige og private investeringer. Ligesom den industrielle revolution, der kom i flere bølger efterhånden som den basale kraftressource skiftede fra vand over kul til olie og dermed ændrede produktionsbetingelserne og lokaliseringen, vil data-revolutionen også komme i flere bølger, hvor vi i dag kun har set det meste af den første.

Når billedet ydermere kan synes flimrende, skyldes det at teknologiprincipperne (radiatorer, transistorer, halvledere, integrerede kredse, microprocessorer, magnetiske bobler) skifter med efterhånden kun 10-20 år mellem det første laboratorieforsøg og højdepunktet for teknologiens udbredelse og et begyndende fald i anvendelsen.

Nedenstående udvalg af publikationer og interne småtryk skulle give et vist indtryk af den teknologi, der er relevant set fra et massekommunikationssynspunkt. Udviklingen inden for tekstbehandling og edb er prioriteret meget lavt i henvisningerne, da disse områder hver for sig er meget omfattende. Det er givet, at en række af de medier, som forsøges lanceret som emner for massesalg til private, fx. teledata, i første omgang henvender sig til erhvervsdrivende og herigennem måske kan nå en billiggørelse og en perfektionsgrad, som gør det attraktivt også for private. (Det er selvklart at producenterne af udstyret eller systemet lader som om det er anvendeligt for alle).

Når der er medtaget flere skrifter om telenettets fremtidige indretning, skyldes det, at der inden for de nærmeste år vil ske en begyndende sammen-

kobling af telenettet og distributionen af radio/TV helt ud til forbrugere. Dette giver igen helt nye muligheder for lokal-TV, betalings-TV ("pay-TV"), satellitmodtagning mv.

Der er kun medtaget udgivelser efter april 1979, idet perioden op til da er dækket i den kommenterede bibliografi i "Fremtidens elektroniske massemedier" (red.: Bennike og Fibiger), Dansk Universitets Presse 1979. Heri har jeg endvidere i artiklen "Kommunikationsystemets udvikling" forsøgt at anskueliggøre sammenhængene mellem tele- og massekommunikation og styringsmulighederne i Danmark. Udviklingen på disse områder siden april 1979 belyses i artiklen om mediekommissionen og Ole Prehns artikel andetsteds i dette nummer af Massekultur & Medier. Prehns artikel er endvidere forsynet med en række litteraturhenvisninger.

Hvad den mere løbende orientering angår, må der - ligesom i bibliografien i "Fremtidens elektroniske massemedier" peges på tidsskrifterne "Teleteknik" (udgivet af de danske teleadministrationer, abonnement 12 kr. årligt på posthuse) og "ingeniøren", udgivet af Teknisk Forlag. Internationalt fås en løbende dækning i "Intermedia", 6 numre årligt, £ 13, International Institute of Communications, Tavistock House East, Tavistock Sq., London WCI 9LG.

Bibliografien er delt i 5 afsnit. I hvert afsnit bringes de mest oversigtsprægede skrifter først.

1. Oversigter

- √ "Elementer til en kommunikationspolitik", DANMEDIA, Maj 1980.
Danmedia, Anker Heegaardsgade 4, 1503 København V.
- √ Viggo Balslev: "elektroniske media og de grafiske fag".
Februar 1980. Den grafiske højskoles småskrifter nr. 58.
- √ "telecom 79" - en rejserapport ved Ole Prehn og Jørgen Poulsen,
Institut for sprog, kommunikation og kulturhistorie, AUC 1979.
(xerox, 28 sider).

"En policy-orienteret teknologivurdering af de nye elektroniske medier inden for masse- og fjernkommunikation i 1980'erne".
Jensen, Jørgensen og Østergaard, stencil marts 1980. (Telestudiegruppen, Telestyrelsen, Anker Heegaardsgade 4, 1503 København V.
En række tekniske og teknisk/økonomiske spørgsmål er berørt i papirerne til ITU: "3rd World telecommunication Forum", Part 2, Genève 1979. Heri er optrykt samtlige indlæg i en bog lidt over telefonbogsstørrelse. Evt. interesserede henvises til Danmarks tekniske Bibliotek.

2. Teledata

- Temasektion i "ingeniøren" 23/1980 (6.6.1980) s. 8-13.
- "Teletekstsystemer, nye medier" af Birger Hjørland. Kort artikel med hovedvægt på konsekvenserne for bibliotekerne. In: "DF-revy", 1980 nr. 1.
- "Rapport fra seminar om teletekstsystemer". Teletekststudvalget 1980.
(c/o Telestyrelsen, Anker Heegaardsgade 4, 1503 Kbh V.)
- "Nya vyer - Datoer och nya massmedier - hot eller löfte? - Kartläggingsrapport från Informationsteknologiutredningen". SOU 1979: 69.
- √ "Teletekst og privilegier i det engelske kommunikationsmønster - Informationsmonopoler i 1980'ernes England? Af Niels Jørgen Jensen, Helge Jørgensen og Bernt Stubbe Østergaard. Teletekststudiegruppen, Telestyrelsen. Rapport nr. 2, stencil okt. 1979.
- "The Electronic Bookstall. Push-button publishing on videotex" af Rex Winsbury. International Institute of Communications, London 1976.
(International Institute of Communications, Tavistock House East, Tavistock Sq., London WC 1 9LG.)

3. EDB/automatisering

"Automatisering". Tematillæg til "ingeniøren" 26.9.1979 (nr. 39). København 1979, Teknisk Forlag.

"Det teknologiske imperativ og Social Implications of Computer Systems" Paper af Niels Bjørn-Andersen og Leif Bloch Rasmussen, Center for Data-matik, Handelshøjskolen i København.

Af samme forfattere: "Social Implications of Computer Systems", In: Smith & Green (red): "Man-Computer Research", Academic Press, London 1979.

4. Telenettet m.v.

Centralt er her tidsskriftet "teleteknik" nr. 3 og 4, 1980.

En lidt ældre, mere oversigtspræget artikel er P. Tolstrup Nielsen og B. Scharøe Petersen, JTAS: "Optisk telekommunikation" in: tids-skriftet "elektronik" nr. 9/1979. Teknisk Forlag.

Om sammenhængen mellem udviklingsarbejdet på Dth, JTAS og dansk indu-stri vedrørende anvendelse af optiske kabler til TV-transmission er hovedlinierne trukket op i en kort artikel i "aktuel elektronik" 2.3.1981. (af Palle Jeppesen fra Elektromagnetisk Institut, Dth.)

"Det offentlige datanet". Pjece fra Dateltjenesten, Farvergade 17, 1007 Kbhk.

"Televirksomhedens fremtidige organisation". Rapport fra styregruppen for Teleundersøgelsen af 1978. Betænkning nr. 884, December 1979 (Selve Teleundersøgelsen som 5 bilag hertil).

5. Nordsat

"Nordisk radio och television via satellit". NU A 1979: 4-8 (incl).

"Teknisk och teknisk/ekonomisk delrapport" er nr. A 1979:5. Forhand-les gennem Direktoratet for statens indkøb (ol-114041) og herfra via boghandlere.

Høringsrunden for 2. Nordsat udredning er sammenfattet af Nordisk Kultursekretariat i den interne publikation: "Nordisk Radio och television via satellit. Remissammanställing. (Rek. 15/1973, D 1981. Supplement. - Er muligvis senere udgivet i NU-serien).